

Стала економіка

УДК 330.131.7.

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15088141>

**Наукові підходи до ідентифікації загроз економічній безпеці галузі
промисловості**

Єгоричева Світлана Борисівна,

доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, банківського бізнесу
та оподаткування Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка», м. Полтава, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-7829-7073>

Кучер Андрій Володимирович,

аспірант, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія
Кондратюка», м. Полтава, Україна,
<https://orcid.org/0009-0007-9635-1022>

Прийнято: 12.03.2025 | Опубліковано: 26.03.2025

***Анотація.** Дослідження присвячене науковим підходам до ідентифікації загроз економічній безпеці галузі промисловості, що є важливим елементом забезпечення стабільного функціонування й розвитку економіки, особливо в умовах нестабільності, що зростає, і глобальних викликів. З огляду на сучасні тенденції, такі як прискорена цифровізація, геополітичні ризики, зміни в макроекономічному середовищі та вплив інноваційних технологій, що зростає, особливої актуальності набуває розроблення ефективних методів виявлення загроз і їх нейтралізації.*

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Метою роботи є аналіз чинних наукових підходів до визначення й оцінювання загроз економічній безпеці промислового сектору, їх систематизація та класифікація, а також дослідження їх впливу на стабільність підприємств і галузевий розвиток. Крім того, акцентовано увагу на створенні ефективних механізмів управління ризиками й розробленні рекомендацій щодо підвищення рівня економічної безпеки суб'єктів промислового виробництва.

У процесі дослідження застосовували сучасні методи структурного аналізу, порівняльного аналізу, системного підходу. Це дало змогу визначити ключові фактори ризику й загрози для різних сегментів промисловості, а також оцінити їх динаміку та рівень впливу залежно від внутрішніх і зовнішніх чинників. Особливу увагу приділено аналізу впливу технологічних змін, екологічних викликів, нестабільності фінансових ринків, енергетичних загроз і проблеми кібербезпеки на функціонування промислового комплексу.

Основні результати дослідження вказують на необхідність комплексного підходу до оцінювання загроз, який ураховує як традиційні економічні фактори, так і нові виклики, пов'язані з цифровими трансформаціями, геополітичними ризиками, змінами в міжнародній торговельній політиці, динамікою споживчого попиту й енергетичною безпекою. Запропоновані підходи дають змогу підвищити адаптивність підприємств до кризових умов, розробити гнучкі стратегії ризик-менеджменту і сприяти формуванню ефективної системи стратегічного управління економічною безпекою.

Висновки підкреслюють важливість інтеграції інноваційних технологій, аналітичних інструментів, штучного інтелекту й великих даних для ідентифікації та мінімізації загроз, що є ключовим фактором забезпечення довгострокової стійкості промислових галузей у сучасних умовах високої економічної турбулентності та швидких технологічних змін.

Ключові слова: економічна безпека, стратегічне управління, ризики, цифрові технології, макроекономічні фактори, енергетична безпека, кібербезпека, інновації.

Scientific approaches to identifying threats to the economic security of the industry

Svitlana Yehorycheva,

Doctor of Economics, Professor of the Department of Finance, Banking and Taxation, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-7829-7073>

Andrii Kucher,

Postgraduate Student, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Poltava, Ukraine, <https://orcid.org/0009-0007-9635-1022>

Abstract. *The study is devoted to scientific approaches to identifying threats to the economic security of the industry, which is an important element of ensuring the stable functioning and development of the economy, especially in conditions of growing instability and global challenges. Given current trends, such as accelerated digitalization, geopolitical risks, changes in the macroeconomic environment and the growing influence of innovative technologies, the development of effective methods for identifying threats and their neutralization is of particular relevance.*

The purpose of the work is to analyze existing scientific approaches to identifying and assessing threats to the economic security of the industrial sector, their systematization and classification, as well as to study their impact on the stability of enterprises and industry development. In addition, the work focuses on

creating effective risk management mechanisms and developing recommendations for increasing the level of economic security of industrial production entities.

The research used modern methods of structural analysis, comparative analysis, and a systems approach. This made it possible to identify key risk factors and threats for various segments of the industry, as well as to assess their dynamics and level of impact depending on internal and external factors. Particular attention is paid to the analysis of the impact of technological changes, environmental challenges, financial market instability, energy threats and cybersecurity issues on the functioning of the industrial complex.

The main results of the study indicate the need for a comprehensive approach to threat assessment, which takes into account both traditional economic factors and new challenges associated with digital transformations, geopolitical risks, changes in international trade policy, consumer demand dynamics and energy security. The proposed approaches allow to increase the adaptability of enterprises to crisis conditions, develop flexible risk management strategies and contribute to the formation of an effective system of strategic management of economic security.

The conclusions emphasize the importance of integrating innovative technologies, analytical tools, artificial intelligence, and big data to identify and minimize threats. This is a key factor in ensuring the long-term sustainability of industrial sectors in modern conditions of high economic turbulence and rapid technological change.

Keywords: *economic security, strategic management, risks, digital technologies, macroeconomic factors, energy security, cybersecurity, innovation.*

Постановка проблеми. Нафтогазова галузь відіграє стратегічно важливу роль в економіці України, забезпечуючи енергетичну безпеку, стабільність промислового виробництва й доходи до державного бюджету. Водночас галузь стикається з численними загрозами, які впливають на її

економічну безпеку: зменшенням власного видобутку, залежністю від імпорту енергоносіїв, коливаннями світових цін на нафту й газ, військовими діями та недостатнім використанням передових (інноваційних) технологій.

Ідентифікація та оцінювання загроз економічній безпеці нафтогазової галузі є критично важливим завданням для вироблення ефективних державних політик, спрямованих на зменшення ризиків і підвищення стійкості енергетичного сектору. У цьому контексті особливого значення набуває застосування індикаторного підходу, який дає змогу оцінювати рівень загроз на основі кількісних показників, що характеризують стан галузі.

Незважаючи на численні дослідження у сфері економічної безпеки, питання ідентифікації загроз для нафтогазової промисловості України залишається актуальним з огляду на сучасні виклики. Недостатня увага до кількісних методів оцінювання загроз ускладнює розроблення превентивних заходів. Тому важливо розглянути наукові підходи до ідентифікації загроз, зокрема індикаторний підхід, який дає змогу системно аналізувати динаміку змін у галузі.

Таким чином, дослідження має як наукове, так і практичне значення, оскільки сприяє розробці ефективних механізмів управління ризиками в нафтогазовій сфері України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій охоплює різні аспекти економічної безпеки, включаючи стратегічне управління, фінансову безпеку, інноваційний розвиток і структурні загрози.

Зокрема, дослідження О. Гетьмана [1] присвячене стратегічному управлінню як основі економічної безпеки підприємств і галузей. Автор аналізує сучасні тенденції у сфері управління ризиками, звертаючи увагу на стратегії, що дають змогу мінімізувати вплив загроз. Це джерело є корисним для розуміння стратегічних аспектів забезпечення безпеки як на мікро-, так і на макрорівні.

Праця А. Близнюка й О. Дячкова [2] містить аналіз глобальних викликів і загроз для економічної безпеки національної економіки. Автори оцінюють ризики, що можуть впливати на промислові галузі, розглядають міжнародні фактори та внутрішні економічні тенденції. Зазначене дослідження відіграє важливу роль у формуванні загального контексту загроз, що стосуються національної економічної безпеки.

І. Богданюк [3] розглядає механізми управління економічною безпекою аграрного сектора, що є ключовим для України. Автор описує особливості застосування економічних методів захисту підприємств і пропонує підходи до подолання загроз. Це дослідження є важливим для вивчення специфічних ризиків, пов'язаних із сільським господарством.

У роботі А. Васильєва й В. Галенка [4] аналізується фінансова безпека аграрних підприємств у воєнний час. Дослідники розглядають економічні наслідки війни для підприємств, їхню адаптацію до нових умов і фактори стійкості в умовах кризи. Ця праця корисна для вивчення ризиків, які виникають у кризових ситуаціях.

А. Дикий [5] зосереджується на економічній злочинності як загрозі економічній безпеці. У дослідженні визначаються поняття, властивості й наслідки економічних злочинів для промислового сектору та національної економіки загалом. Зазначене джерело можна використати для аналізу кримінальних загроз у контексті економічної безпеки.

Заслуговує на увагу також і теоретичний аналіз підходів до оцінювання економічної безпеки держави, який подано в праці В. Мальського [6]. Автор розглядає методологічні аспекти аналізу економічної безпеки, використовуючи різні концептуальні підходи й індикатори оцінювання. Дані є корисними для формування загальної картини досліджень у цій сфері.

М. Мармура [7] аналізує нові загрози економічній безпеці аграрних підприємств України. Автор ураховує зміни в зовнішньому середовищі,

макроекономічні фактори та внутрішні ризики, що виникають унаслідок глобальних кризових процесів. Інформацію доцільно використати для розгляду новітніх викликів у галузевому контексті.

О. Правдивець [8] вивчає вплив цифрових технологій на економічну безпеку підприємств, підкреслюючи їхню важливість у захисті бізнесу від загроз. Автор розглядає як позитивний, так і негативний вплив цифрових трансформацій, зокрема кіберзагрози. Це дослідження є цінним для аналізу технологічних аспектів безпеки.

І. Свидрук та С. Ільчишин [9] аналізують вплив ключових галузей економіки на фінансово-економічну безпеку держави. У дослідженні розглядається взаємозв'язок між функціонуванням секторів економіки й загальним рівнем безпеки країни. Це джерело є корисним для вивчення міжгалузевих зв'язків у питаннях економічної безпеки.

Я. Яковенко й І. Доманецький [10] узагальнюють теоретичні підходи до визначення економічної безпеки держави. Вони аналізують різні наукові школи й концепції, пропонуючи власне трактування категорії економічної безпеки. Матеріал дає змогу глибшого розуміння фундаментальних аспектів цієї теми.

В. Нмурія та В. Kucherenko [11] досліджують управління економічною безпекою аграрних підприємств у регіонах, оцінюючи регіональні ризики й загрози. Вони пропонують методи оцінювання безпеки підприємств у різних частинах країни, що є корисним для вивчення територіальних аспектів безпеки.

К. Pavlov [12] вивчає стимулювання інноваційного розвитку в системі економічної безпеки регіону. Автор розглядає роль новітніх технологій і державної політики в зниженні загроз, пропонуючи заходи щодо стимулювання інновацій. Це дослідження є важливим для регіонального аналізу ризиків.

D. Riznyk та O. Tarasova [13] досліджують вплив монетарної політики на фінансову стабільність та економічний розвиток. У роботі аналізується зв'язок між макроекономічними умовами й рівнем безпеки окремих галузей економіки. Це джерело є корисним для розгляду макроекономічних аспектів безпеки.

O. Serhiienko, O. Kyzliuk та O. Chernov [14] досліджують структурні фактори загроз економічній безпеці в контексті стратегічних рішень. Автори визначають критичні точки впливу загроз на рівні галузі та пропонують підходи до їх нейтралізації, що доцільно використати під час аналізу практичних підходів до оцінювання загроз.

N. Zachosova й R. Chakalov [15] з'ясовують методологічні проблеми в стратегічному управлінні економічною безпекою підприємств. У роботі досліджуються методологічні інструменти оцінювання загроз і пропонуються шляхи підвищення ефективності управління. Це джерело є корисним для вивчення методів дослідження й оцінювання економічної безпеки.

Загалом, дослідження, що було проаналізовано, можна згрупувати на дві категорії: теоретичні роботи, які розглядають загальні концепції економічної безпеки, і прикладні дослідження, що фокусуються на конкретних аспектах ризиків і заходах їх подолання. Основні загрози, які було ідентифіковано в проаналізованих джерелах, включають економічну злочинність, фінансову нестабільність, воєнні ризики й технологічні зміни.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Огляд літератури показує, що, хоча економічна безпека підприємств і галузей є предметом численних досліджень, залишається низка аспектів, які потребують додаткового опрацювання. Невирішеними залишаються питання інтеграції цифрових технологій у механізми економічної безпеки, впливу економічної злочинності на окремі галузі, регіональної асиметрії ризиків, довгострокових макроекономічних загроз та оперативного стратегічного управління в

кризових умовах, що потребує розроблення комплексної моделі оцінювання й адаптивних стратегій для підприємств і галузей.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – аналіз наукових підходів до визначення загроз економічній безпеці нафтогазової галузі України з особливим акцентом на індикаторний підхід.

Завдання статті:

1. Охарактеризувати економічну безпеку нафтогазової галузі як складник національної безпеки України.
2. Визначити основні загрози економічній безпеці нафтогазового сектору, ураховуючи як внутрішні, так і зовнішні фактори.
3. Розкрити сутність індикаторного підходу як одного з ключових методів оцінювання загроз економічній безпеці галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичні засади економічної безпеки нафтогазопромислової галузі охоплюють комплексне розуміння цього поняття, його складників, основних загроз і міжнародного досвіду в забезпеченні стабільного розвитку галузі [10].

Економічна безпека нафтогазової галузі є важливим складником енергетичної безпеки держави та включає кілька ключових аспектів. Одним із центральних елементів є енергетична незалежність, яка передбачає здатність країни забезпечувати власні потреби в енергоносіях без критичної залежності від імпорту. Інвестиційна привабливість галузі визначається рівнем залучення капіталу в розвідку, видобуток, транспортування та переробку нафти й газу, що впливає на її технологічний розвиток і конкурентоспроможність. Стабільність постачання енергоресурсів як для внутрішнього споживання, так і для експорту є ще одним важливим фактором, що забезпечує прогнозованість роботи промисловості та сприяє економічному розвитку країни. Крім того, екологічні аспекти відіграють дедалі більшу роль у визначенні рівня економічної безпеки галузі, адже сучасні тенденції світової енергетики

передбачають перехід до екологічно чистих технологій і зниження впливу видобувної промисловості на довкілля.

Серед основних загроз економічній безпеці нафтогазової галузі можна виділити як внутрішні, так і зовнішні фактори. Військові дії та геополітична нестабільність суттєво впливають на можливість ефективного функціонування галузі, спричиняючи руйнування інфраструктури, зниження інвестиційної активності й ризику для постачання енергоресурсів. Зовнішні санкції можуть обмежувати доступ до новітніх технологій і фінансових ресурсів, що знижує конкурентоспроможність нафтогазової галузі України на світовому ринку. Динамічна ринкова кон'юнктура, зокрема коливання цін на нафту й газ, впливає на дохідність підприємств і стратегічне планування розвитку галузі. Однією із серйозних внутрішніх загроз є технологічна відсталість, пов'язана з використанням застарілого обладнання та методів видобутку, що призводить до низької ефективності виробництва. Додатково залежність від імпорту обладнання, запасних частин і технологій підсилює вразливість галузі до зовнішніх кризових факторів і торговельних обмежень [5].

Досвід інших країн свідчить про необхідність комплексного підходу до забезпечення економічної безпеки нафтогазової галузі. Наприклад, Норвегія ефективно поєднує державний контроль за стратегічними ресурсами з високим рівнем залучення приватного капіталу, що дає змогу підтримувати стабільний розвиток сектору. США активно використовують технологічні інновації для підвищення рівня енергетичної незалежності, зокрема, завдяки розвитку сланцевого газовидобутку. Країни Близького Сходу, такі як Саудівська Аравія та ОАЕ, застосовують довгострокові стратегії державного регулювання і створення стабілізаційних фондів, які допомагають знижувати ризики коливань цін на енергоносії. Вивчення цих підходів і їх адаптація до

умов України може сприяти зміцненню економічної безпеки нафтогазової галузі й підвищенню її стійкості до внутрішніх і зовнішніх загроз [2].

Наукові підходи до ідентифікації загроз економічній безпеці охоплюють різноманітні методологічні засади, які дають змогу комплексно оцінювати ризики та загрози, що впливають на нафтогазову галузь. Серед ключових підходів, які застосовуються в сучасних дослідженнях, можна виділити системний, сценарний та індикаторний.

Системний підхід передбачає аналіз взаємозв'язків між економічними, політичними, технологічними й іншими факторами, що впливають на стан нафтогазової галузі. Такий підхід дає змогу розглядати економічну безпеку як багаторівневу систему, в якій внутрішні та зовнішні чинники взаємодіють і формують загальну картину ризиків. Зокрема, економічні аспекти, такі як вартість енергоресурсів, рівень інвестиційної привабливості й ефективність регуляторної політики, суттєво впливають на конкурентоспроможність галузі. Політичні чинники, включаючи державну політику у сфері енергетичної безпеки, міжнародні санкції та геополітичну нестабільність, можуть сприяти або, навпаки, створювати додаткові перешкоди для стабільного розвитку галузі. Технологічний фактор є особливо важливим, оскільки рівень ін.новаційності видобутку, транспортування й переробки енергоресурсів визначає конкурентоспроможність нафтогазової індустрії та її здатність протистояти кризовим явищам [14].

Сценарний підхід спрямований на прогнозування можливих загроз і моделювання варіантів їх розвитку. Він базується на розробленні різних сценаріїв розвитку ситуації, ураховуючи вплив ключових факторів, що визначають економічну безпеку галузі. Наприклад, у межах цього підходу можуть бути розглянуті сценарії глобального зниження цін на нафту й газ, посилення міжнародних санкцій, розширення військових дій або, навпаки, сприятливі умови для залучення інвестицій і технологічної модернізації.

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

Застосування цього підходу дає змогу формувати адаптивні стратегії для зменшення негативного впливу можливих загроз, розробляти заходи для підвищення стійкості нафтогазового сектору до кризових явищ і зміцнювати його економічну безпеку.

Одним із найбільш ефективних підходів до оцінювання загроз економічній безпеці нафтогазової галузі є індикаторний підхід. Він передбачає використання кількісних показників для оцінювання рівня ризиків і загроз, що впливають на галузь. Індикатори можуть включати рівень інвестицій у галузь, співвідношення власного видобутку та імпорту енергоресурсів, рівень технологічної залежності від іноземного обладнання, обсяг експорту та імпорту вуглеводнів, а також частку альтернативних джерел енергії в загальному енергетичному балансі країни. Важливими показниками також є рівень зношеності інфраструктури, динаміка зміни обсягів видобутку й ефективність державного регулювання у сфері нафтогазової промисловості. Використання індикаторного підходу дає можливість не лише оцінити поточний стан галузі, а й здійснювати моніторинг змін у часі, що дає змогу прогнозувати розвиток ситуації та розробляти відповідні заходи для мінімізації ризиків.

Застосування комплексного підходу, що включає системний, сценарний та індикаторний методи, дає змогу всебічно оцінити рівень загроз економічній безпеці нафтогазової галузі України. Поєднання цих підходів сприяє формуванню ефективних стратегій управління ризиками, підвищенню стійкості галузі до зовнішніх і внутрішніх загроз, а також розробленню обґрунтованих рішень для забезпечення її сталого розвитку [15].

Основними показниками економічної безпеки нафтогазової галузі є доступність природних ресурсів, рівень інвестиційної активності, технічний стан інфраструктури і ступінь залежності від імпорту енергоносіїв. Доступність ресурсів визначається за допомогою оцінювання запасів нафти й

газу, рівня їх видобутку, а також співвідношення між внутрішнім споживанням та експортом енергоресурсів. Виснаження ресурсної бази або значна залежність від зовнішніх постачальників може свідчити про високі ризики для економічної безпеки галузі. Інвестиційний аспект відіграє не менш важливу роль, оскільки достатній рівень фінансування дає змогу здійснювати модернізацію галузі, розвивати нові родовища й упроваджувати сучасні технології видобутку й переробки. Зменшення обсягу інвестицій або відсутність фінансування з боку міжнародних партнерів можуть бути сигналом потенційних загроз, що можуть негативно вплинути на стабільність нафтогазової індустрії.

Технічний стан інфраструктури є критичним показником, який визначає рівень надійності транспортування, зберігання й постачання енергоресурсів. Зношеність трубопроводів, брак об'єктів для зберігання газу й нафти, а також відсутність резервних потужностей можуть призводити до перебоїв у функціонуванні галузі, що несе ризики не лише для внутрішнього ринку, а й для виконання міжнародних зобов'язань. Залежність від імпорту енергоносіїв і технологічного обладнання також є суттєвим фактором ризику. Якщо країна змушена імпортувати значну частину сировини або технологічних рішень, вона стає вразливою до зовнішньополітичних змін, санкційних обмежень або перебоїв у постачанні.

Як було зазначено вище, індикаторний підхід відіграє важливу роль у процесі ідентифікації загроз економічній безпеці нафтогазової галузі, оскільки дає можливість здійснювати об'єктивний аналіз її стану на основі кількісних показників. Використання системи індикаторів забезпечує можливість оцінювати рівень ризиків, визначати ключові загрози та своєчасно реагувати на їх розвиток.

Методологія розрахунку індикаторів передбачає використання аналізу статистичних даних, нормативних порогових значень та оцінювання

динамічних змін у часовому аспекті. Аналіз статистичних даних базується на інформації про обсяги видобутку, рівень експорту й імпорту, інвестиційні потоки та технічний стан об'єктів інфраструктури. Визначення нормативних порогових значень дає змогу ідентифікувати критичні межі, перевищення яких може свідчити про загрозу економічній безпеці. Наприклад, надмірна залежність від імпорту енергоресурсів понад 50% загального споживання може вказувати на високу вразливість до зовнішніх факторів.

Оцінювання динамічних змін у розвитку галузі допомагає визначити тенденції та прогнозувати можливі загрози. Порівняння даних за кілька років дає змогу виявити довгострокові тенденції, такі як зменшення обсягів видобутку, скорочення інвестицій чи збільшення зношеності інфраструктури. Використання індикаторного підходу сприяє побудові ефективної системи моніторингу економічної безпеки нафтогазової галузі, що допомагає оперативно реагувати на ризики й розробляти стратегії їх подолання. Таким чином, індикаторний підхід є важливим інструментом оцінювання загроз і формування політики зміцнення стійкості нафтогазової галузі України.

Практичне застосування індикаторного підходу для оцінювання економічної безпеки нафтогазової галузі України дає змогу забезпечити комплексне оцінювання стану галузі та своєчасно ідентифікувати потенційні загрози. За допомогою цього підходу можна здійснювати детальний аналіз поточних даних, визначати критичні значення для основних показників і прогнозувати можливі ризики, що значно впливають на стабільність галузі.

Аналіз поточних даних для оцінювання основних загроз нафтогазової галузі здійснюється на основі кількісних показників, таких як обсяг видобутку, рівень споживання, обсяги інвестицій, залежність від імпорту енергоносіїв і технологій, а також технічний стан інфраструктури. Наприклад, відсоток залежності від імпорту газу чи нафти може свідчити про високий рівень вразливості до зовнішньополітичних чи економічних факторів. Високий

рівень зношеності нафтогазової інфраструктури може бути сигналом того, що галузь потребує термінових інвестицій для модернізації. Крім того, аналіз може включати вивчення економічної ситуації на міжнародних ринках енергоносіїв, що дає змогу передбачити майбутні зміни в ринковій кон'юнктурі та їх вплив на нафтогазовий сектор.

Визначення критичних значень і прогнозування майбутніх ризиків здійснюється шляхом установлення порогових значень для кожного показника, що визначають межі безпеки галузі. Наприклад, критичними можуть бути рівні залежності від імпорту, які перевищують 40% від загального споживання, або показники зношеності інфраструктури, що наближаються до 70%. Прогнозування ризиків включає побудову моделей на основі історичних даних, які дають змогу передбачити можливі негативні тенденції. Зокрема, за допомогою індикаторів можна передбачити, як зміни на міжнародних енергетичних ринках можуть позначитися на внутрішньому виробництві чи як зміни в політичній ситуації можуть вплинути на зовнішні постачання [6].

Щодо можливих заходів з мінімізації загроз економічній безпеці нафтогазової галузі, то вони включають кілька стратегій. Перша з них – державна політика, яка повинна забезпечувати стабільність і підтримку нафтогазової галузі через установлення регуляторних механізмів, розроблення відповідних нормативно-правових актів і сприяння вкладання державних інвестицій у модернізацію інфраструктури. Важливим елементом є також удосконалення системи моніторингу й реагування на загрози. Друга стратегія – інвестиційні стратегії, спрямовані на залучення приватного капіталу, модернізацію підприємств, інвестування в новітні технології видобутку і транспортування енергоресурсів, а також на зниження технологічної відсталості. Третя стратегія – енергетична диверсифікація, яка передбачає розвиток альтернативних джерел енергії, зменшення залежності від імпорту

енергоносіїв, пошук нових ринків для експортних поставок і розвиток національної енергетичної інфраструктури. Диверсифікація дає змогу знизити ризики від потенційних перебоїв у постачаннях і зменшити вразливість нафтогазового сектору до зовнішніх загроз. Важливо також розвивати співпрацю з іншими країнами, що дає змогу створити резерви для подолання можливих кризових ситуацій.

Таким чином, індикаторний підхід дає змогу комплексно оцінювати стан нафтогазової галузі й оперативно реагувати на ризики, уживаючи ефективні заходи для забезпечення її стабільності і сталого розвитку.

Висновки. Висновки, що випливають із дослідження економічної безпеки нафтогазової галузі України, підтверджують, що нафтогазова галузь є стратегічно важливою для національної економіки й забезпечення енергетичної незалежності держави. Одним із головних завдань є захист її економічної безпеки, оскільки це прямо впливає на стабільність економічної ситуації та добробут громадян. Визначення основних загроз для цієї галузі через індикаторний підхід дає змогу своєчасно оцінити рівень ризиків та ухвалювати ефективні управлінські рішення. Інвестиційна привабливість, стабільність постачання енергоресурсів, технологічний розвиток та екологічні аспекти є основними складниками економічної безпеки нафтогазового сектора.

Загрози, які походять як із внутрішніх, так і з зовнішніх факторів (військові дії, санкції, технологічна відсталість, залежність від імпорту), суттєво впливають на ефективність функціонування нафтогазового сектору. Ідентифікація таких загроз за допомогою системного, сценарного й індикаторного підходів дає змогу не лише виявляти ризики, а й прогнозувати їх розвиток, визначати критичні значення для ключових показників та оперативно реагувати на зміни. Індикаторний підхід, зокрема, дає можливість на основі кількісних даних оцінити рівень економічної безпеки галузі,

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

використовуючи чітко визначені порогові значення й динамічні зміни в показниках. Застосування індикаторного підходу в практиці управління нафтогазовою галуззю відкриває нові можливості для своєчасного реагування на зовнішні та внутрішні загрози. Такий підхід дає змогу державним і приватним органам ухвалювати обґрунтовані рішення щодо забезпечення стабільності галузі, зокрема через інвестиційні стратегії, модернізацію інфраструктури, диверсифікацію постачання енергоресурсів і зменшення залежності від зовнішніх факторів.

Перспективи подальших досліджень у сфері економічної безпеки нафтогазової галузі полягають у розвитку методик оцінювання і прогнозування ризиків, удосконаленні індикаторних систем для більш точного виявлення загроз і вивченні міжнародного досвіду з розроблення стратегій енергетичної безпеки. Також важливо розглянути вплив сучасних технологічних інновацій, таких як цифровізація та автоматизація, на підвищення ефективності управління ризиками й захист економічної безпеки нафтогазового сектору. Оскільки енергетична галузь є безпосередньо залежною від глобальних ринків і політичних умов, подальші дослідження мають також включати аналіз можливих змін у міжнародних відносинах і їх впливу на національну економічну безпеку.

Отже, з огляду на стратегічну важливість нафтогазової галузі для України, необхідно продовжувати дослідження й удосконалювати механізми забезпечення її економічної безпеки, що, своєю чергою, сприятиме зміцненню енергетичної незалежності і стабільності країни.

Список використаних джерел

1. Гетьман О.О. Сучасна концепція стратегічного управління. *Управлінська діяльність: досвід, тенденції, перспективи* : збірник наукових праць. Харків : ХНУБА, 2022. С. 4–14. URL:

[https://kmpa.kh.ua/files/collections/2022/Upravlinska_diialnist_dosvid,_tendentsii,_perspektyvy.pdf](https://kmpa.kh.ua/files/collections/2022/Upravlinska_diialnist_dosvid_tendentsii,_perspektyvy.pdf).

2. Близнюк А.С., Дячков О.О. Сучасні глобальні виклики, загрози та ризики економічній безпеці національної економіки. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2023. № 1. С. 42–47. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2023.1.42> (дата звернення: 19.01.2025).

3. Богданюк І. Особливості формування механізмів управління економічною безпекою аграрних підприємств. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. С. 326–331. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-45> (дата звернення: 19.01.2025).

4. Васильєв А., Галенко В. Фінансова безпека аграрних підприємств України в умовах правового режиму воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-63> (дата звернення: 19.01.2025).

5. Дикий А.П. Економічна злочинність як загроза економічній безпеці держави: понятійно-змістовні положення та властивості. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 4 (102). С. 3–17. URL: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-4\(102\)-3-17](https://doi.org/10.26642/ema-2022-4(102)-3-17) (дата звернення: 19.01.2025).

6. Мальський В. Сучасні теоретичні підходи до оцінки економічної безпеки держави. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Серія «Політичні науки та публічне управління»*. 2024. № 1 (73). С. 48–52. URL: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1\(73\)-7](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2024-1(73)-7) (дата звернення: 19.01.2025).

7. Мармура М. Нові загрози економічній безпеці аграрних підприємств в Україні. *Фінансово-економічна система національної економіки: стан та перспективи розвитку*. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-392-0-9> (дата звернення: 19.01.2025).

8. Правдивець О. Analysis of the domestic scientific research results in the direction of innovative development the enterprise's economic security system based on digital technologies. *Scientific notes of the University "KROK"*. 2023. № 1. P. 15–28. URL: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-69-15-28> (date of access: 19.01.2025).

9. Свидрук І., Ільчишин С. Вплив функціонування пріоритетних галузей економіки на стан фінансово-економічної безпеки України. *Modeling the development of the economic systems*. 2023. № 3. С. 29–37. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-4> (дата звернення: 19.01.2025).

10. Яковенко Я.Ю., Доманецький І.В. Теоретичні підходи до визначення сутності категорії економічної безпеки держави. *Efektivna ekonomika*. 2023. № 6. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.6.45> (дата звернення: 19.01.2025).

11. Hmyria V., Kucherenko V. Economic security management of agricultural enterprises at the region. *Ukrainian journal of applied economics*. 2019. Vol. 4. № 4. P. 388–394. URL: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2019-4-43> (date of access: 19.01.2025).

12. Pavlov K. Stimulation of innovative development in the system of economic security of the region. *Internauka : international scientific journal. Series "Economic sciences"*. 2021. № 6 (86). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-6-10038> (date of access: 19.01.2025).

13. Riznyk D., Tarasova O. Influence of monetary policy on financial stability and economic development. *Internauka : international scientific journal. Series "Economic sciences"*. 2021. № 6 (86). URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-6-9993> (date of access: 19.01.2025).

14. Serhiienko O.A., Kyzliuk O.A., Chernov O.O. A structural factor research on threats to economic security of an industry in the context of strategic innovative decisions. *The problems of economy*. 2024. Vol. 2. № 60. P. 272–286.

URL: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-272-286> (date of access: 19.01.2025).

15. Zachosova N., Chakalov R. Research methodology of management problems in the context of strategic management of the economic security of enterprises. *Eastern Europe: economy, business and management*. 2024. № 43.

URL: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.43-8> (date of access: 19.01.2025).